5123

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հ. Սիմիդյան

«01» 04 2022թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0029-22

Ձեռնարկողը՝ *«Պետրոսյան Մայնինգ» ՍՊԸ*
Գ. Լեռնաձոր, 1 թաղ., փ. 2

Գործունեությունը՝ ***Լեռնաձորի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի օգտակար հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն***
Սյունիքի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի պարտականությունները կատարող՝ Խ. Մարտիրոսյան

Առդիր՝ 7 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0029-22

< 01 > 04 2022թ.

Լեռնաձորի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի օգտակար հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝	«Պետրոսյան Մայնինգ» ՍՊԸ
Ներկայացված նյութեր՝	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն /Ա կատեգորիա/
Գտնվելու վայրը՝	Սյունիքի մարզ, Լեռնաձոր բնակավայր

Ներածական մաս. Լեռնաձորի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրը գտնվում է Սյունիքի մարզի Քաջարան համայնքի Լեռնաձոր գյուղի վարչական տարածքում, Ողջի գետի ողողահունում և զբաղեցնում է մոտ 0.31հա տարածք, 1456.0-1458.0մ բացարձակ բարձրությունների վրա: Գործունեության ենթակա հողերի նպատակային և գործառնական նշանակությունը գյուղատնտեսական նշանակության արոտավայրեր:

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցոության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի, 4-րդ մասի, 2)-րդ կետի գ. ենթակետի՝ դասակարգվում է «Ա» կատեգորիայի գործունեության տեսակ:

Նկարագրական մաս. Հանքավայրի պաշարները 2020թ. նոյեմբերի 1-ի դրությամբ, հաստատվել են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի 2021թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 469-Ա հրամանով, հիմք ընդունելով նախարարության պետական ընդերքաբանական փորձաքննության հանձնաժողովի 2021 թվականի ապրիլի 6-ի N19 փորձագիտական եզրակացությունը: Տեղամասի ավազների C1 կարգի հետախուզված ստատիկ պաշարները կազմում են 14.82հազ.մ^3, իսկ տարեկան ցիկլում վերականգնվող պաշարները գնահատվել են 14.82հազ.մ^3 /տարի ընդհանուր և 49.4մ^3/հա տարի տեսակարար քանակություններով: Լեռնաձորի հանքավայրի ավազները լիովին բավարարում են համապատասխանաբար «Ավազ շինարարական աշխատանքների համար» 8736-2014 և «Խիճ և կոպիճ խիտ լեռնային ապարներից շինարարական աշխատանքների համար» 8267-95 ՀՍՏ ԳՕՍՏ-երի տեխնիկական պահանջներին, որոնք իրենց ճառագայթահիգիենիկ հատկություններով կարող են օգտագործվել շինարարության մեջ առանց սահմանափակումների:

Լեռնատեխնիկական բարենպաստ պայմանները հնարավորություն են տալիս հանքավայրը մշակել բաց լեռնային աշխատանքներով:

Լեռնածորի ԱԿԽ-ի հանաքավայրի սահմանները եզրագծվում են հետևյալ ARM WGS-84 կոորդինատներով

	X	Y
1.	4337634	8604999
2.	4337657	8605069
3.	4337699	8605133
4.	4337661	8605149
5.	4337644	8605075
6.	4337621	8605005

Սույն նախագծով նախատեսվում է՝

- օգտակար հանածոյի հաշվեկշռային պաշարները կազմում են 296.4հազ.մ^3, ընդ որում՝ ստատիկ՝ 14820հազ.մ^3, դինամիկ վերականգնվող՝ 281.58հազ.մ^3,
- պաշարների վերականգնման գործակիցը՝ ընդունված է 1 միավոր,
- օգտակար հանածոյի կորզվող պաշարները – 258.0հազ.մ^3, ընդ որում՝ ստատիկ 12900մ^3, դինամիկ վերականգնվող՝ 245.1հազ.մ^3 :

Բացահանքը վերջնական դիրքում ունի հետևյալ պարամետրերը.

- ամենամեծ երկարությունը – 149մ,
- ամենամեծ լայնությունը – 41մ,
- ամենամեծ խորությունը – 5.1մ,
- օտարման տարածքը - 0.31հա:

Յուրաքանչյուր տարի սեզոնի սկզբում անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ լեռնանախապատրաստական աշխատանքները.

- բացահանքի հարավ-արևելյան մասից ջրահեռացման առվի կառուցում:
-օգտակար հաստաշերտի մակերևույթին տրանսպորտային սարքավորումների և էքսկավատորի շարժման ուղեծրով ПБЖ-32 մակնիշի փոխադրվող երկաթբետոնե տիպային սալիկների տեղադրում:

Բացահանքի հիմնական տեխնոլոգիական սարքավորումներն են

- էքսկավատոր- ЭО-4121 - բուլդոզեր Т -170,
- ավտոինքնաթափ HOWO SINOTRUK: Բացահանքի աշխատողների թիվը 6 մարդ:

Օգտակար հաստաշերտի արդյունահանման ժամանակ նախագծային կորուստները որոշված են ըստ 2 խմբերի.

- Ընդհանուր բացահանքային կորուստներ, դրանք այն կորուստներն են, որոնք մնում են բացահանքի կողերի շեպերի բնամասերում: Այդ կորուստները հաշվարկված են 1600մ^3 կամ 10.79%:
- Շահագործողական կորուստներ, այդ կորուստները պայմանավորված են.
-օգտակար հանածոն հիմնատակող կավային ապարների աղտոտումից զերծ պահելու համար բացահանքի հատակում մոտ 10սմ օգտակար հանածոյի շերտ թողնելու հետ, այդ կորուստները կազմում են մոտ 320մ^3 կամ 2.16%:

Ընդամենը կորուստները կազմում են 1920մ³ կամ 12.95%:

Քանի որ, օգտակար հաստաշերտը ունի համարյա հորիզոնական տեղադրում և կայուն հզորություն, հանքաշերտի բացումը կատարվում է բացահանքային դաշտի արևելյան մասից (ամենացածր նիշը) ընդլայնական կտրող խրամի անցումով: Կտրող խրամի պարամետրերն են՝ լայնությունը հիմքի մասում ընդունված է 2.0մ, միջին խորությունը – 4.7մ: Կտրող խրամի երկարությունը կազմում է 39.0մ: Ջրհեռացման առվի կառուցում՝ 33մ երկարությամբ՝ բացահանքի հարավ արևելյանն մասից: Կտրող խրամի անցումը կատարվում է 1.0մ³ շերեփի տարողությամբ հակառակ բահով սարքավորված–ЭО-4121 մակնիշի էքսկավատորով:

ԱԿԽ-ի հանքավայրը գետաողողատային տիպի հանքավայր է և ներկայացված է ավազակոպճային ապարների ժամանակակից հունային նստվածքներով: Օգտակար կուտակը ծածկող ժամանակակից մակաբացման առաջացումները բացահանքի տարածքում բացակայում են և լցակույտաառաջացում չի նախատեսվում:

Ավազակոպճային խառնուրդի արդյունահանման աշխատանքները կատարվում է դեպի ներքև շերեփման եղանակով, 1.0մ³ շերեփի տարողությամբ հակառակ բահով սարքավորված ЭО-4121 մակնիշի էքսկավատորով: Նախ կատարվում է օգտակար հանածոյի արդյունահանում և կուտակում օգտակար հաստաշերտի մակերևույթին (առաստաղին)՝ օգտակար հանածոյի ջրազրկման նպատակով, որից հետո իրականացվելու է ջրազրկված օգտակար հանածոյի կույտի բարձումը նույն ЭО-4121 մակնիշի բեռնիչի շերեփով տրանսպորտային միջոցների մեջ: Շերեփման խորությունը էքսկավատորի ծայրային անցման դեպքում կազմում է 10.0մ, որը լիովին բավարարում է օգտակար հաստաշերտը մեկ աստիճանով մշակելու համար:

Էքսկավատորի հետ օժանդակ աշխատանքները կատարելու համար անհրաժեշտ է նաև 1 բուլդոզեր:

Արդյունահանված ավազակոպճային խառնուրդի տեղափոխումը լվացման նպատակով նախատեսվում է 0.5կմ հեռավորության վրա:

Մակաբացման ապարների բացահանքում բացակայում են: Արդյունահանված ավազի տեղափոխումը կատարվում է, մինչև 0.5կմ միջին հեռավորության վրա գտնվող լվացող դասակարգիչ կայան կատարվում է - HOWO SINOTRUK մակնիշի ավտոինքնաթափի միջոցով:

Քանի որ գարնանային վարարաջրերի ժամանակ կարող է առաջացնել էկոլոգիական աղետներ, ապա ամեն տարի սեզոնի սկզբում, արդյունահանման աշխատանքները սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է գետահուների մաքրում բերվածքներից:

Լեռնային աշխատանքների կազմակերպման և ավազների արդյունահանումն իրագործելու համար անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ աշխատանքները՝ դրենաժային (ցամաքեցման) առվի կառուցում բացահանքի հարավ արևելյան մասից -33մ երկարությամբ (185մ 3), թեքությունը 5‰, ինչպես նաև տիպային՝ ПЖБ-32 մակնիշի փոխադրվող երկաթբետոնյա սալիկների տեղադրումը (1.5x0.5մ) չափերի, լեռնատրանսպորտային սարքավորումները բնահողի մեջ չխրվելու և տեղապտույտ չտալու համար:

Հանքավայրը ծածկող ժամանակակից մակաբացման առաջացումներ չունի, որի պատճառով բացառվում է թափոնառաջացումը և դրանց համար լրացուցիչ տարածքների օտարման անհրաժեշտությունը:

Բացահանքում խմելու ջուր բերվում է ШН-БЦБ -1.4 մակնիշի կցովի ջրի ցիստեռնով: Տեխնիկական ջուրը կպահանջվի բացահանքի սահմաններից դուրս ավտոճանապարհները ջրելու համար: Տեխնիկական ջուրը բերվում է ջրցան ավտոմեքենայով:

Ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենա, քանի որ արդյունահանման աշխատանքների ժամանակ կթողնվի 10մ լայնությամբ ափապաշպան շերտ և լեռնային աշխատանքների տեխնոլոգիայով արտահոսքեր չեն նախատեսվում:

Հանքավայրում բոլոր լեռնային աշխատանքները պետք է կատարվեն բաց եղանակով մշակվող հանքերի գործող անվտանգության միասնական կանոններին /ԱՄԿ/ և հանքավայրերի շահագործման տեխնիկական նորմերին /ՇՏԿ/ խստիվ համապատասխան:

Քանի, որ հանքավայրի պաշարները վերականգնվող են հանքավայրի շահագործումից հետո բացահանքի խախտված տարածքները կվերականգնվեն ինքնուրույն գետի վարարումների ժամանակ: Շահագործման ավարտից հետո նախատեսվում է աշխատանքնային հրապարակի հարթեցում, որի մակերեն է 1500մ^2 : Կհարթեցվի նաև արդյունաբերական հրապարակը՝ 250մ^2, և ավտոճանապարհները 222մ^2 մակերեսով: Հարթեցման ընդհանուր մակերեսը կկազմի՝ 1972մ^2 /0.197հա/: Հարթեցումը կկատարվի բուլդոզերի օգնությամբ: Խախտված տարածքների լեռնատեխնիկական վերականգնման /հարթեցման/ վրա կծախսվի 307.7հազ. դրամ:

Հայցվող տարածքի նախնական դաշտային ուսումնասիրության ժամանակ ՀՀ բույսերի և կենդանիների կարմիր գրքերում գրանցված տեսակներ ինչպես նաև դրանց աճելա և ապրելավայրեր չեն հայտնաբերվել:

Բուն Լեռնաձորի ԱԿԽ հանքավայրի տարածքում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, որտեղ իրականացվում է վտանգված էկոհամակարգերի պահպանություն, չկան:

Ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրը գտնվում է հուշարձաններից զգալի հեռավորության վրա, արդյունահանման աշխատանքները կատարվելու են առանց պայթեցման աշխատանքների, հետևաբար չեն կարող բացասաբար անդրադառնալ պատմամշակութային հուշարձանների իրավիճակի վրա: Հանքարդյունահանման համար հայցվող տարածքը պատմամշակութային գրանցված կոթողներից գտնվում է նվազագույնը 1.2կմ հեռավորության վրա:

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված մշտադիտարկումների իրականացման նպատակով նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 100.0 հազ.դրամ:

Ընդհանուր տնտեսական վնասը կկազմի՝ 247.319հազ. դրամ:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- նավթամթերքների պահեստավորում և պահում արտադրական հրապարակում հատուկ հատկացված տեղում (բացօթյա կամ ծածկի տակ պահեստ), որին տրվում է համապատասխան թեքություն, որն ապահովում է թափված նավթամթերքների հոսքը դեպի այն հավաքող բետոնապատված փոսը,
- հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում հատկացված առանձին տեղում և հանձնում որպես մետաղական ջարդոն,
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների ընթացիկ վերանորոգումները պետք է կատարել միայն այդ նպատակով նախատեսված հարթակներում,
- արտանետվող նյութերի չեզոքացուցիչ սարքերի տեղադրում մեխանիզմների վրա,

- փոշենստեցման նպատակով փոշեառաջացման օջախների (աշխատանքային հրապարակները, հանքախորշերը, լցակույտերը, մուտքային և դեպի լցակույտեր տանող ավտոճանապարհը և այլն) ինտենսիվ ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին,

- Կեղտաջրերի հավաքում հորատիպ զուգարանում, որը հետագայում դատարկում են հատուկ ծառայության ուժերով,

- օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ հնարավորություն ստեղծվելու դեպքում՝ երկրորդական վերամշակման համար,

- հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում հատկացված առանձին տեղում և հանձնվում որպես մետաղական ջարդոն,

- կենցաղային աղբի տեղափոխվում մոտակա աղբահավաք կետեր, համաձայնեցնելով համայնքապետարանի հետ,

- կեղտաջրերի հավաքում հորատիպ զուգարանում, որը հետագայում դատարկում են հատուկ ծառայության ուժերով,

- նախատեսվում են կենսաբազմազանության՝ բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ,

Հանքավայրի շահագործման ընթացքում իրականացվելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

-մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ բացահանքի տարածքում ավտոճանապարհներին, արտադրական հրապարակի տարածքում՝ հունիս սեպտեմբեր ամիսներին (շոգ և քիչ տեղումներով եղանակին)՝ յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ:

- Լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ՝ տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,

- օգտագործված մեքենայական յուղերով, քսայուղերով և այլ աղտոտիչ նյութերով արտադրական հրապարակի և մոտեցնող ճանապարհի շրջակայքի հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ տարեկան մեկ անգամ հաճախականությամբ,

- գետի ափերի և ջրերի որակի մոնիտորին,

- Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ:

Պատճառաբանական մաս. Սյունիքի մարզի Լեռնաձոր բնակավայրում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակությունը հավանություն են տվել նախատեսվող գործունեությանը: Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի, նախարարությունները, կադաստրի կոմիտեն, ինչպես նաև Սյունիքի մարզպետարանը: Ծրագրի իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները հիմնականում պայմանավորված կլինեն աշխատանքների իրականացմամբ, որոնք կկրեն ժամանակավոր բնույթ և ազդեցությունները կլինեն թույլատրելի նորմայի սահմաններում:

Փորձաքննական պահանջներ

- Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 22 փետրվարի 2018 թվականի 191-Ն որոշման պահանջներով, շրջակա միջավայրի բաղադրիչների /մթնոլորտայի օդ, հողային ծածկույթ, կենսաբազմազանություն/ մշտադիտարկումների արդյունքների տարեկան հաշվետվությունը նշված որոշմամբ սահմանված ժամկետներում և ձևաչափով ներկայացնել լիազոր մարմին:
- Հանքավայրի շահագործման ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել և պահպանել բնապահպանական կառավարման պլանում և մշտադիտարկման ծրագրում նախատեսված միջոցառումների իրականացմանը:
- Անհրաժեշտ է ապահովել հաշվետվությունում ամրագրված ռեկուլտիվացիայի աշխատանքների իրականացումը:
- Բացահանքի աշխատանքային գործընթացում ներգրավել համայնքի և մոտակա համայնքների բնակիչներին, ինչպես նաև համայնքի ղեկավարության հետ քննարկել անհրաժեշտ օգնության ծրագրեր և համապատասխան ֆինանսական ներդրումներ կատարել համայնքային բյուջե:
-Քանի որ գարնանային վարարաջրերի ժամանակ կարող է առաջանալ էկոլոգիական աղետներ, ապա ամեն տարի սեզոնի սկզբում, արդյունահանման աշխատանքները սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է գետնահուների մաքրում բերվածքներից:
- Անհրաժեշտ է դրենաժային (ցամաքեցման) առվի կառուցում բացահանքի հարավ արևմտյան մասից -33մ երկարությամբ (170մ^3), թեքությունը 5%:
Պետք է ցանկապատվեն տեղամասի վերջնական եզրագծի սահմանները: Լեռնատրանսպորտային սարքավորումները պետք է թույլ տան աշխատել միայն այն դեպքում, եթե նրանք սարքին են:
- ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N438 որոշմամբ հաստատված կարգի 43-րդ կետի համաձայն, աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից անհրաժեշտ է դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ տեղեկացնել լիազորված մարմնին՝ համապատասխան պահպանական միջոցառումներ իրականացնելու համար:
- Աշխատանքների կատարման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջները:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Պետրոսյան Մայնինգ» ՍՊ ընկերության կողմից ներկայացված Սյունիքի մարզի Լեռնաձորի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի օգտակար հանածոյի արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գլխ. մասնագետ Հ. Մեսրոպյան